

35 034 Maatschappelijke diensttijd

Nr. 21 Brief van de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 24 maart 2021

De investering die het Kabinet de afgelopen drie jaar heeft gedaan in het opstarten en ontwikkelen van maatschappelijke diensttijd (MDT) voor en door jongeren, betaalt zich nu uit. Het resultaat is een gestaag groeiend MDT-netwerk - van inmiddels ruim 21.000 jongeren en 1.800 organisaties¹ - dat weet wat er leeft onder jongeren en slagvaardig jongeren kan werven, begeleiden en maatschappelijk relevante activiteiten kan faciliteren. Eind 2020 zijn er in totaal 183 MDT-projecten, verdeeld over Nederland. Driekwart van deze projecten heeft een samenwerking met gemeenten. De vormgeving van de projecten is gebaseerd op de input van jongeren zelf. Met de in 2020 verleende subsidie wordt er landelijk opgeschaald naar deelname van circa 60.000 jongeren.

Doorlopend evaluatieonderzoek

Het doorlopende evaluatieonderzoek laat onder andere zien dat 86% van de jongeren vindt dat hij of zij iets voor een ander en/of de samenleving heeft gedaan tijdens MDT. 74% van de jongeren geeft aan MDT heel leerzaam te vinden en 61% meldt zelf zijn/haar vaardigheden te hebben ontwikkeld. Daarnaast geeft 77% van de jongeren aan nieuwe mensen te hebben leren kennen en 67% nieuwe mensen met een andere achtergrond dan zij zelf². De eerder gestelde doelstellingen van MDT zijn hiermee gehaald (iets doen voor een ander/samenleving 85%, talentontwikkeling 60% en ontmoetingen 70%)³.

Jongeren die deelnemen aan MDT zijn onverminderd enthousiast en geven hun MDT-ervaring een 7,8. Daarnaast blijkt uit dit onderzoek dat jongeren steeds positiever tegenover MDT staan. 10% van de jongeren blijft betrokken bij de MDT-organisatie waar het MDT-traject werd gedaan. Meer dan de helft van de jongeren die deelnemen aan MDT heeft geen eerdere ervaring met vrijwilligerswerk. Dit laat zien dat met MDT een nieuwe groep jonge vrijwilligers wordt bereikt. In het onderzoek onder projectleiders geeft 42% aan dat MDT een (zeer) groot effect heeft op de omvang van het vrijwilligersbestand. Daarnaast geeft 56% van de projectleiders aan dat MDT een (zeer) groot effect heeft op het werven van jongeren. Ook MDT-organisaties zijn onverminderd enthousiast over MDT. Daarnaast zijn in het onderzoek gastorganisaties bevraagd over hun ervaringen met MDT. 86% van de gastorganisaties is positief tot zeer positief over de verhouding tussen wat het kost en wat het oplevert voor de eigen organisatie.

¹ Onderzoeksrapport Maatschappelijke diensttijd, 'De experimenteerfase voorbij: MDT voor de toekomst', Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

² Kamerstuk 35 034, nr. 18

³ Bijlage bij kamerstuk 35 034, nr. 18

Flexibel en wendbaar instrument

De belangrijkste werkzame elementen in de aanpak van MDT zijn het werken vanuit de maatschappelijke opgave, de jongere centraal, in cocreatie met de samenleving, vanuit de energie en behoeften van de samenleving, (klein) begonnen in experimentvorm en zo wendbaar en flexibel mogelijk. MDT heeft in 2020 aangetoond met haar infrastructuur van deelnemende organisaties, gemeenten, scholen en bedrijven een waardevolle ondersteuning te zijn bij (actuele) maatschappelijke vraagstukken zoals het creëren van gelijke kansen en het tegengaan van eenzaamheid, jeugdwerkloosheid en onderwijsachterstanden.

In de coronatijd is er in het voorjaar een extra subsidieronde opengesteld. Speciaal voor projecten die snel wilden inspringen op de ontstane situatie door met jongeren ondersteuning te bieden aan groepen in de samenleving die dit het meeste nodige hadden, waaronder ook jongeren zelf. Bijvoorbeeld onlinehulp bij thuisonderwijs van kinderen en middelbare scholieren. Aan deze ronde hebben 19 projecten (circa 2.800 jongeren) meegedaan.

In de zomer- en winterperiode heeft MDT op verzoek van het Veiligheidsberaad meegewerkt aan het tot stand komen van het gemeentelijk project Jeugd aan Zet, waarbij gemeenten maatschappelijke activiteiten organiseerden voor en door jongeren. Ruim 300 gemeenten hebben hieraan deelgenomen. Dit project is financieel ondersteund door MDT. Daarnaast is MDT betrokken bij het gemeentelijk plan Perspectief voor de Jeugd met MDT, waarvan de voorbereidingen eind 2020 zijn gestart.

Verkenning naar een meer verplichtende variant afgerond

In mijn brief d.d. 13 september 2019 (Kamerstuk 35 034, nr. 6) heb ik aangekondigd een verkenning te starten naar mogelijkheden van een meer verplichtende variant van MDT. Adviesbureau Andersson Elffers Felix heeft op mijn verzoek de wettelijke (on)mogelijkheden van een meer verplichtende variant en de voor- en nadelen van een dergelijke variant onderzocht. De focus lag, zoals met uw Kamer afgesproken, op drie groepen jongeren:

1. Een meer verplichtende variant van MDT in relatie tot de tegenprestatie (voor jongeren met een bijstandsuitkering).
2. Een meer verplichtende variant van MDT in relatie tot de bestaande kwalificatieplicht (voor jongeren van 16 en 17 jaar).
3. Een meer verplichtende variant van MDT bij een verlengde kwalificatieplicht (voor jongeren van 18 tot 21 jaar).

De verkenning is afgerond en met deze brief stuur ik uw Kamer het rapport *Verkenning van een meer verplichtende variant MDT: Volledig vrijwillig of een verplichtende vorm?*⁴ Het rapport biedt inzicht in de mogelijkheden die er nu al zijn om jongeren een verplichtende vorm van MDT aan te bieden op basis van de huidige wetgeving. Ten aanzien van de verplichtende vorm zijn zowel voor- als nadelen te noemen. Belangrijk hierbij is dat gekeken wordt naar de gevolgen voor de uitvoerbaarheid van MDT-trajecten, omdat een verplichte vorm van MDT invloed

⁴ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

kan hebben op de motivatie van jongeren. Belangrijk blijft om de kansen die MDT jongeren kan bieden voor hun toekomst te benadrukken, ongeacht voor welke vorm van MDT gekozen wordt.

Tot slot

Maatschappelijke diensttijd is uitgegroeid tot een waardevol instrument. Zoals uit het onderzoek blijkt met waarde voor partners in verschillende domeinen. Het ontwikkelen van een dergelijk instrument kost tijd. Niet alleen om te verkennen hoe het instrument het beste kan voorzien in de behoefte van jongeren, maar ook om vertrouwen op te bouwen bij partners in het MDT-netwerk. De bijdrage die MDT heeft kunnen leveren in de coronacrisis laat zien hoe veelzijdig MDT is, maar de maatregelen om de coronacrisis tegen te gaan hebben er ook voor gezorgd dat MDT nog niet volledig tot haar recht heeft kunnen komen. Mijn oproep aan uw Kamer is: geef MDT de ruimte om verder uit te groeien zodat jongeren hun talenten kunnen ontwikkelen, van betekenis kunnen zijn voor de samenleving en via nieuwe ontmoetingen de sociale cohesie kunnen versterken.

De staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
P. Blokhuis